

OSLOMET

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Oppvekstmiljø i utsatte byområder

Resultater fra Ungdata-undersøkelser i seks utvalgte kommuner

PATRICK LIE ANDERSEN & ANDERS BAKKEN

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

Oppvekstmiljø i utsatte byområder

Resultater fra
Ungdata-undersøkelser
i seks utvalgte kommuner

PATRICK LIE ANDERSEN
ANDERS BAKKEN

Velferdsforskningsinstituttet NOVA er et institutt på Senter for velferds- og arbeidslivsforskning på OsloMet – storbyuniversitetet.

Instituttet har som formål å drive forskning og utviklingsarbeid som kan bidra til økt kunnskap om sosiale forhold og endringsprosesser. Instituttet skal fokusere på problemstillinger om livsløp, levekår og livskvalitet, samt velferdssamfunnets tiltak og tjenester.

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA

OsloMet – storbyuniversitetet 2020

ISBN (trykt utgave)

ISBN (elektronisk utgave) 978-82-7894-727-2

ISSN (trykt)

ISSN 1893-9511 (online)

Desktop:	Hussein Monfared
Trykk:	Byråservice

Henvendelser om publikasjoner kan rettes til:

NOVA, OsloMet

Stensberggata 26 · Postboks 4, St. Olavs plass, 0130 Oslo

Telefon: 67 23 50 00

Nettadresse: www.oslomet.no

Forord

Regjeringen Solberg II nedsatte 26. oktober 2018 et ekspertutvalg for å utrede levekårs- og integreringsutfordringer i områder i og rundt de store byene i Norge. På bakgrunn av opphopninger av levekårsutfordringer i og rundt europeiske storbyer, og tendenser til det i Norge, ønsker man at utvalget skal kartlegge omfanget av geografisk konsentrasjon av levekårsutfordringer i og rundt de større byene i Norge. En av problemstillingene utvalget ønsker å gå nærmere inn på i denne sammenhengen, er oppvekstvilkårene for barn og unge i byområder med levekårsutfordringer. En datakilde utvalget ønsket å benytte seg av, var Ungdata, som gir mulighet for å gå inn på mange forhold ved barn og unges liv, skolehverdag, sosiale relasjoner, fritidsaktiviteter, trivsel og problematferd. NOVA tilbød utvalget å gjennomføre prosjektet «Oppvekstmiljø i utsatte byområder» der hovedmålet er å undersøke om ungdommenes livssituasjon varierer mellom de stedene der det bor mange med levekårsutfordringer og steder der det ikke gjør det. I dette notatet presenteres samtlige resultater fra prosjektet.

Oslo, 30. januar 2020

Patrick Lie Andersen & Anders Bakken

Innhold

Sammendrag	7
Bakgrunnen for prosjektet.....	9
Oppdraget.....	11
Datamaterialet og metode.....	13
Analyser og resultater	17
Avslutning	23
Diskusjon	25
Litteraturreferanser	29
Tabeller barneskolen	31
Tabeller ungdomsskolen.....	36
Tabeller videregående	47

Sammendrag

Bostedsmessig sosial segregering medfører ofte opphopning av levekårsutfordringer i enkelte byområder. Dette er en utfordring i en rekke land i Europa og andre steder i verden. For å belyse denne problematikken i Norge nedsatte Regjeringen Solberg II derfor et ekspertutvalg for å utrede levekårs- og integreringsutfordringer i områder i og rundt de store byene i Norge. For å få et bedre innblikk i situasjonen blant barn og unge fikk NOVA i oppdrag å undersøke dette ved hjelp av ungdomsundersøkelsene Ungdata.

I dette notatet presenteres resultatene fra analyser av Ungdata-undersøkelser fra seks store byer og storbyområder, blant ungdom på ulike alderstrinn. I data-materialet inngår resultater fra Ungdata junior-undersøkelsen i Oslo som ble gjennomført i barneskolen 5.–7.trinn. Fra Ungdata på ungdomsskoletrinnene, 8.–10.klasse, inkluderer vi analyser fra Oslo, Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand og Skedsmo. På videregående trinn, Vg1–Vg3, inkluderer vi resultater fra Oslo. Undersøkelsene er gjennomført med svært høy svarprosent (mellom 75 og 90 prosent). Ungdata er tilnærmet en populasjonsstudie i de områdene den er gjennomført. Analysene består av sammenligninger mellom ungdom som bor i, eller går på skoler som rekrutterer fra, byområder med en opphopning av levekårsutfordringer – og ungdom som ikke bor i, eller ikke går på skoler som rekrutterer fra, slike byområder.

I analysene har vi sett på en rekke indikatorer som brukes i Ungdata til å undersøke livssituasjonen blant ungdom: selvbilde, sosiale relasjoner til venner og foreldre, skolesituasjon, framtidssorientering, opplevelse av nærmiljøet, organisert og ikke-organisert fritid samt regelbrudd.

Analysene viser i all hovedsak små forskjeller mellom ungdom som har tilknytning til byområder med levekårsutfordringer, og de som ikke har slik tilknytning. På noen områder er det imidlertid noen systematiske forskjeller. Det som særlig stikker seg ut, er opplevelse av nærmiljø og deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter. Ungdom som har tilknytning til byområder med levekårsutfordringer er i mindre grad fornøyd med nærområdet, kjenner seg mindre trygg i nærområdet, og driver mindre med organiserte fritidsaktiviteter enn ungdom fra øvrige byområder.

Analysene viser også en del nyanseforskjeller. Blant ungdom fra områdene med levekårsutfordringer er det flere som bruker mye tid på lekser, men færre som tror de vil ta høyere utdanning, og det er flere som har vært i slåsskamp enn blant ungdom fra øvrige byområder.

Gjennomgående finner vi at det er mange forskjeller som knytter seg til ungdommenes individuelle sosioøkonomiske bakgrunn. Disse er ofte uavhengige av hvor man bor. I noen tilfeller ser slike forskjeller ut til å være forklaringen på at

ungdom i de utsatte områdene skårer noe dårligere på de ovennevnte indikatorene, mens i andre tilfeller kan forskjellene se ut til å være knyttet til oppvekst i byområdene i seg selv. Det er imidlertid sannsynlig at noen av disse forskjellene kan forklares ved andre individuelle faktorer som har med ungdommenes sosiale bakgrunn som for eksempel innvandrerbakgrunn, familiestruktur eller boligsituasjon. Noen av forskjellene kan likevel handle om forhold som i større grad kan knyttes til boområdene i seg selv, for eksempel påvirkning fra jevnaldrende eller naboer, offentlig, privat og ideelt tjenestetilbud, eller andre strukturelle egenskaper ved disse byområdene.

I den grad slike nabolagskvaliteter påvirker ungdoms livssituasjon, indikerer analysene at en slik påvirkning i alle fall ikke farger alle aspekter ved ungdommenes liv – det slår i så fall ut på noen sider ved deres liv, men langt fra alle.

Bakgrunnen for prosjektet

Bostedsmessig sosial segregering er et kjennetegn ved de fleste byer. Denne typen segregering innebærer at befolkningsgrupper som er like hverandre på en eller annen måte, for eksempel etter sosial klasse, innvandrerbakgrunn eller alder, har en tendens til å bo i de samme områdene av byene. En bivirkning av segregeringsprosesser kan være at befolkningen i enkelte områder også ligner hverandre på andre måter, for eksempel kulturelle verdier, politisk orientering, fritidsaktiviteter, helsetilstand og øvrig livsstil. Årsakene til at segregering oppstår kan være mange (Andersen & Ljunggren, 2014). På den ene siden handler det om avgjørelser på mikronivå, dersom individer og familier som ligner hverandre bevisst eller ubevisst søker seg til de samme delene av byene. På den andre siden kan det bunne i strukturelle forhold på mikronivå ved at boligprisene, myndighetenes boligpolitikk og historiske utviklingstrekk virker inn.

Med bostedsmessig sosial segregering følger ofte opphopning av levekårsutfordringer i enkelte byområder. Dette er en utfordring i en rekke land i Europa og andre steder i verden. Enkelte studier tyder på at bostedsmessig segregering øker over tid i mange storbyer og storbyområder (Musterd, Marcińczak, van Ham, & Tammaru, 2017). Dette gjelder også for Oslos del (Andersen & Ljunggren, 2016), som særlig har blitt studert når det gjelder sosial ulikhet og levekårsforskjeller i Norge. På 1990-tallet ble levekårsutfordringene i Oslo blant annet dokumentert gjennom forskningsrapporten «Oslo: Den delte byen» (Hagen, Djuve, & Vogt, 1994) og i nyere tid, for eksempel i antologien «Oslo – Ulikhetenes by» (Ljunggren, 2017). Mange ulike problemstillinger knyttet til bosettingsmønstre er studert, blant annet grad av segregering og utvikling over tid (Wessel, Magnusson Turner & Nordvik, 2018), flyttemønstre (Wessel & Nordvik, 2018) nabolagseffekter (Brattbakk, 2014) og bostedets betydning for reproduksjon av sosial ulikhet (Galster & Wessel, 2019; Toft & Ljunggren, 2015). Selv om det foreligger færre analyser som belyser sosiale og geografiske forskjeller i andre norske byer, så finnes det en del bidrag som belyser dette, for eksempel Barstad (1997) og Rosenlund (2000).

Hva nabolaget betyr for barn og unges livssituasjon er i mindre grad studert i Norge enn i land som USA og Storbritannia. Samtidig fokuserer mange av de norske studiene på nabolagets betydning for utfall i voksen alder. Det er opplagt at bostedets betydning for barn og unges liv ikke trenger være lik den som gjelder for den generelle befolkningen (Owens, 2016). Forskningen om bostedets og nabolagets betydning spriker en del med tanke på hvor stor innvirkning nabolagene faktisk har. På den ene siden har man studier som framhever betydningen hvilket nabolag du vokser opp i for utfall senere i livet (for eksempel Chetty, Friedman, Hendren, Jones, & Porter, Working Paper; Galster, 2019), mens andre studier først og fremst peker på at nabolag er av relativt liten betydning kontra andre faktorer, som individuell sosial bakgrunn, og at bostedets betydning har

avtatt over tid (Hermansen, Borgen & Mastekaasa, 2019; Raaum, Salvanes & Sørensen, 2006).

Selv om det foreligger mye forskning om segregering, finnes det få kvantitative studier av norske data som har kartlagt forskjeller og likheter mellom ungdom som vokser opp i de mest utsatte byområdene, og de som bor andre steder i byene. Det finnes noe forskning fra Oslo som belyser dette. Blant annet viser de gjentatte Ung i Oslo-studiene vedvarende forskjeller i levekår mellom ungdom som vokser opp i de ulike bydelene i hovedstaden (Bakken 1998, Bakken 2018). Når det gjelder ungdom, så er det imidlertid mindre forskning om interne områdeforskjeller fra andre norske byer. Det er derfor behov for å se nærmere på hvordan ulike indikatorer på livskvalitet og levekår varierer avhengig av man bor i et utsatt byområde eller ikke.

Oppdraget

Oppdraget som ble gitt til NOVA var å undersøke om barn og unges selvbilde, opplevelse av skolemiljø, skoletrivsel, fritidsbruk, problematferd og opplevelse av trygghet er avhengig av om de går på skole og/eller bor i byområder med eller uten opphopning av levekårsutfordringer. Oppdraget skulle inneholde analyser av situasjonen i følgende seks kommuner: Oslo, Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand og Skedsmo, der levekårsutsatte byområder var definert ut fra en liste oversendt fra utvalget.

Det var et ønske fra utvalgets side at forskningsprosjektet skulle ta for seg følgende problemstillinger:

- Selvilde. Hvilket selvilde har barn og unge som vokser opp i utsatte byområder sammenliknet med de som vokser opp andre steder?
- Foreldre og venner. Hvilket forhold har ungdommene til foreldre og venner?
- Skole. Hvordan trives elevene på skolen? Hvor mye tid bruker de på lekser?
- Framtid. Hvilke tanker har ungdommene om framtiden?
- Opplevelse av nærmiljø. Opplever barn og unge at de er trygge i nærmiljøet? Trives de i nærmiljøet? I hvilken grad er elevene fornøyd med det lokale tilbudet til barn og ungdom?
- Fritid. Hva gjør elevene på fritiden av organiserte og uorganiserte aktiviteter?
- Problematferd. I hvilken grad er det regelbrudd og problematferd? Hva slags problematferd forekommer?

For alle spørsmålene over bruker vi den samme analytiske innfallsvinkelen: Resultatene fra skoler som rekrutterer fra utsatte byområder, og fra delbydeler som omfatter utsatte byområder, sammenliknes med resultater fra skolene og delbydelene som ikke har ungdom fra utsatte steder. Der det er mulig, vil vi undersøke interne forskjeller mellom elevene i de ulike områdene etter sosio-økonomisk bakgrunn, kjønn og alder.

Datamaterialet og metode

For å belyse disse spørsmålene brukes data fra Ungdata, som er webbaserte barne- og ungdomsundersøkelser som gjennomføres i skoletiden med en lærer til stede i klasserommet. Undersøkelsene er gjennomført på de fleste ungdomsskoler og videregående skoler i landet, og på en del barneskoler (Ungdata junior). Undersøkelsene er gjennomført med svært høy svarprosent (mellom 75 og 90 prosent). Ungdata er tilnærmet en populasjonsstudie i de områdene den er gjennomført.

For ungdomsskoleelever og elever i videregående finnes det opplysninger om alle de temaene som framkommer i problemstillingene over. På barneskolen er informasjonsgrunnlaget mer avgrenset, da det ikke spørres om problematferd, framtidsorientering og hvordan barna opplever tiltak i nærmiljøet.

NOVA har ansvaret for å forvalte en felles database (Ungdatabasen), der samtlige besvarelser fra alle deltakere i Ungdata har blitt samlet. Datagrunnlaget som vil bli brukt i dette prosjektet vil bli hentet ut fra denne databasen og vil omfatte undersøkelser som er blitt gjennomført i kommunene Oslo, Bergen, Drammen, Fredrikstad, Kristiansand og Skedsmo. Siden undersøkelsen er gjennomført flere ganger i alle disse kommunene, er analysene avgrenset til den undersøkelsen som ble gjennomført sist. På ungdomsskolen og i videregående vil det si undersøkelser gjennomført i Drammen i 2016, Bergen i 2017, Oslo i 2018 og i Kristiansand, Fredrikstad og Skedsmo i 2019. I analysene vil vi også bruke data som ble samlet inn på en del barneskoler i Oslo i 2018 og 2019.

For mer detaljerte opplysninger om Ungdata-undersøkelsene, om hvordan de er gjennomført etc., vil vi henvise til ulike forskningsrapporter som Bakken (2019), og Løvgren og Svagård (2019), samt nettsiden ungdata.no.

Hvordan identifisere elever som bor i levekårsutsatte byområder gjennom Ungdata?

Optimalt burde en analyse av hvordan det er å vokse opp i levekårsutsatte områder basere seg på data der det er mulig å skille klart mellom hvem som bor i slike områder og hvem som bor utenfor. Siden Ungdataundersøkelsene vanligvis gjennomføres som anonyme undersøkelser, er det ikke samlet inn opplysninger som er så detaljerte at det er mulig å foreta et slikt skille i alle undersøkelsene. Analysene baserer seg derfor på en kategorisering basert på opplysninger som indirekte kan si noe om hvor i de ulike kommunene barn og unge bor.

I ulike undersøkelser finnes det litt forskjellige opplysninger som kan brukes til dette formålet. I undersøkelsene som er gjennomført i **Drammen, Bergen, Fredrikstad, Kristiansand og Skedsmo** finnes det opplysninger om **hvilken skole elevene går på**. Alle disse undersøkelsene er gjennomført på ungdomstrinnet, og siden elevene på ungdomstrinnet i all hovedsak er rekruttert fra

skolenes egen skolekrets, vil vi bruke disse opplysningene til å skille mellom elever som går på skoler der skolekretsen rekrutterer ungdom fra de levekårsutsatte byområdene og elever som går på skoler som ikke rekrutterer fra disse områdene. Metoden vi har brukt er at vi har kartlagt alle skolenes inntaksområder i disse fem kommunene, og dersom en bestemt skoles inntaksområde omfatter én eller flere av de områdene på listen over levekårsutsatte områder, har vi klassifisert skolen som «Skoletype A: rekrutterer fra utsatte områder». Alle andre skoler er klassifisert som «Skoletype B: rekrutterer ikke fra utsatte områder».

I **Oslo** vil vi også analysere på data samlet inn på ungdomstrinnet, men i denne delen av undersøkelsen i Oslo finnes ikke opplysninger om hvilken skole elevene går på. Her ble det imidlertid samlet inn opplysninger om **hvilken bydel ungdommene bor i**, og med utgangspunkt i oversikten over utsatte byområder har vi klassifisert alle de som bor i bydelene Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene, Alna, Bjerke, Grorud, Stovner og Søndre Nordstrand i Skoletype A. Elever som går på Skoletype B omfatter alle som bor i bydelene Vestre Aker, Nordre Aker, Ullern, Frogner, St. Hanshaugen, Nordstrand og Østensjø.

På barnetrinnet finnes det kun data fra Oslo. Disse dataene ble samlet inn hovedsakelig i 2019 (tre skoler deltok i 2018). Undersøkelsen ble gjennomført i et utvalg av bydeler, herunder alle bydelene i Groruddalen, samt i bydel Vestre Aker og bydel Nordre Aker og på enkelte skoler i Østensjø bydel. I denne undersøkelsen finnes det opplysninger om hvilken skole eleven går på, og med noen unntak er alle elever som går på skole i en av bydelene Alna, Furuset, Grorud eller Bjerke er klassifisert i «Skoletype A: rekrutterer fra utsatte områder». Elever i skoletype B omfatter de som går på skole i Vestre Aker, Nordre Aker og Østensjø, samt følgende fire skoler i grorudalsområdet: Høybråten, Tonsenhagen, Årvoll og Refstad. Vi tar et mindre forbehold om datarepresentativiteten i analysene på barnetrinnet, siden undersøkelsen ikke er gjennomført på skoler over hele Oslo.

Analysene som er gjennomført blant elevene på **videregående** baserer seg også utelukkende på data fra **Oslo**. Grunnen til dette er at det i Oslo ble samlet inn opplysninger om hvilken delbydel ungdommene bor i, mens dette ikke var tilfelle i de andre kommunene. Siden elevene på videregående skoler ofte kommer fra helt andre områder enn der skolene fysisk er lokalisert, vil vi ikke kunne bruke elevenes skoletilhørighet til å si noe om oppvekstmiljøene i spesifikke deler av byene. I Oslo har vi altså brukt opplysninger om hvilken delbydel ungdommene rapporterer at de bor i og klassifisert alle ungdommene i to paneler: «Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder» omfatter alle de som bor i de delbydelene med størst omfang av levekårsutfordringer. Her har vi basert oss på en skjønnsmessig vurdering av hver enkelt delbydel, blant annet med utgangspunkt i data om sosioøkonomiske forhold som ble samlet inn i ungdomsundersøkelsen i Oslo 2018. «Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder» omfatter alle som bor i delbydeler uten stort omfang av levekårsutfordringer.

En oversikt over hvordan alle skolene, bydelene og delbydelene er klassifisert i kategoriene skoletype/panel A og B kan fås ved å henvende seg til forfatterne av notatet.

Tabellen under gir en oversikt over hvilke undersøkelser som vil bli brukt som datagrunnlag for dette prosjektet.

Tabell 1. Oversikt over utvalgskriterier for å identifisere barn og unge bosatt i utsatte byområder og hvor mange skoler/bydeler/delbydeler som finnes i de ulike kommunene

	Barneskolen (5.–7. trinn)		Ungdomsskolen (8.–10. trinn)		Videregående (Vg1–Vg3)	
Utvalgskriterium	Hvilken skole barna går på		Hvilken bydel ungdommene bor i (Oslo) eller hvilken skole ungdommene går på (resten)		Hvilken delbydel ungdommen bor i	
	Årstall	Antall skoler	Årstall	Antall bydeler/ skoler	Årstall	Antall del- bydeler
Oslo	2018– 19	32	2018	15 bydeler	2018	75
Bergen			2017	28 skoler		
Drammen			2016	6 skoler		
Kristiansand			2019	13 skoler		
Fredrikstad			2019	9 skoler		
Skedsmo			2019	7 skoler		
Totalt antall respondenter		5 792		29 604		10 371

Analysen og resultater

Alle analysene er foretatt separat for barnetrinnet, ungdomstrinnet og videregående. Metoden vi har brukt er at vi først har utarbeidet et sett av indikatorer som kan si noe om barn og unges selvbylde, forhold til foreldre, venner og lokalmiljøet, trivsel på skolen, tid brukt til lekser, framtidssorientering, organisert og uorganisert fritid, mediebruk og involvering i regelbrudd. Indikatorene har tatt utgangspunkt i operasjonaliseringer som ellers er brukt i nasjonale rapporter fra Ungdata og Ungdata junior (Bakken 2019, Løvgren og Svagård 2019).

For hver indikator har vi undersøkt hvordan situasjonen er for barn og ungdom som går på skolene definert som «Skoletype A – skoler som rekrutterer fra utsatte områder». Estimaten fra disse skolene sammenlignes med de som går på «Skoletype B – Rekrutterer ikke fra utsatte områder». For ungdommene på videregående trinn sammenligner vi situasjonen til de som bor i «Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder» med de i «Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder» ved hjelp av krysstabellanalyser. Dette gir en mulighet til å sammenlikne for å se om det er noen vesentlige forskjeller mellom ungdom som tilhører de to skoletypene/boområdene.

Til tross for at det ikke er helt presist, omtaler vi noen ganger ungdom fra Skoletype A og Panel A som «ungdom fra utsatte områder», mens de fra Skoletype B og Panel B betegnes som «ungdom fra ikke-utsatte områder». I noen tilfeller vil vi referere til Skoletype A og Panel A som «analyseområdene», mens Skoletype B og Panel B i de tilfellene blir omtalt som de «øvrige områdene». Begge variantene brukes for å lette den språklige framstillingen.

På ungdomstrinnet, der vi har data fra flere kommuner, har vi foretatt denne sammenlikningen både på tvers av alle kommunene og innenfor hver kommune. Vi har også foretatt separate analyser for gutter og jenter og for barn og ungdom med ulik sosioøkonomisk status (SØS). For å undersøke den relative betydningen til områdetilhørighet og individuell sosioøkonomisk bakgrunn mer inngående har vi på spørsmålene der vi ser størst områdeforskjeller, også tatt ut regresjonsanalyser.

Alle resultatene er gjengitt i tabeller bakerst i notatet. Unntaket er regresjonsanalysene (som kan fås ved henvendelse til forfatterne). I det følgende kommenterer vi på hovedmønstrene fra analysene. I noen tilfeller gjengir vi størrelsen på forskjellene målt gjennom forskjeller i prosentpoeng. For eksempel, når andelen elever som har vært på fritidsklubb i den ene gruppen er 43 prosent, mens den er 14 prosent i den andre gruppen, vil vi si at forskjellen mellom gruppene er på 29 prosentpoeng. Dette forkorter til vi til *pp* og oppgir dette i parenteser i teksten. I tabellene er det ikke vist resultat fra signifikanstester, men alle resultatene vi trekker fram er statistisk signifikante i krysstabelltester og t-tester.

Selvbilde

I Tabell 2, Tabell 10 og Tabell 20 har vi sammenlignet selvbildet til ungdom fra utsatte byområder og de fra øvrige byområder. Hovedbildet i de tre aldersgruppene er små forskjeller. Uansett hvor barn og unge bor, er det store flertallet godt fornøyd med seg selv. Dette gjelder både gutter og jenter, og blant barn og unge med ulik sosioøkonomisk bakgrunn.

Det er samtidig to avvik fra dette hovedfunnet som er verdt å merke seg. Blant elevene på barnetrinnet er det flere i de mest utsatte områdene enn i de minst utsatte områdene som er enige i utsagnene «jeg har alt jeg ønsker meg i livet» og «jeg liker meg selv slik jeg er». På videregående er det påfallende at det ikke er forskjeller mellom boområdene når vi ser på hvor mange som synes at «det de driver med i livet er meningsfullt», samtidig som sosioøkonomiske ressurser slår ulikt ut på svarene i de to områdetypene. I delbydelene med utsatte områder er det 66 % av elevene med minst ressurser som er enig i utsagnet, mot 62 % blant de med mest ressurser. I delbydelene uten utsatte områder er sammenhengen motsatt; 59 % av de med minst ressurser sier seg enig i dette, mens 65 % av de med mest ressurser er enig.

Sosiale relasjoner

I Tabell 3, Tabell 11 og Tabell 21 har vi sett på hvilket forhold ungdommene har til foreldre og venner. I alle aldersgruppene er det overordnet sett, mye likhet mellom ungdom i utsatte og ikke-utsatte områder. På barne- og ungdomsskolen ser vi relativt små forskjeller mellom de to områdene med tanke på ungdoms relasjoner til foreldrene og vennene, mens det på videregående er en viss forskjell. På videregående, i analyseområdene, er det noen færre elever der foreldrene har god oversikt over venner og fritid (4 pp), noen færre som er fornøyd med foreldrene (6 pp), noen færre som er fornøyd med vennene (6 pp) og noen færre med fortrolige venner (5 pp), enn hva det er i de øvrige områdene.

En annen ting stikker seg likevel ut når det gjelder sosial ulikhet og relasjoner. Det er gjennomgående at ungdom med lavest sosioøkonomisk status (SØS) kommer noe dårligere ut med tanke på sosiale relasjoner, enn de med høyest SØS. Når det gjelder forholdet til foreldrene, er forskjellene etter SØS, noe mer markert i skolene og områdene som ikke har ungdom fra utsatte boområder – men, i begge områder ser SØS-forskjellene ut til å øke med alderen. På barneskolen, i skoletype A, er andelen som er fornøyd med foreldrene lik for de med lavest og høyest SØS, mens det er åtte prosentpoengs forskjell mellom tilsvarende kategorier på videregående. Blant elever på barnetrinnet, som er utenfor analyseområdene, er det en forskjell på fire prosentpoeng mellom disse SØS-kategoriene, mens den er 13 prosentpoeng på videregående.

Skole

Hvordan trives elevene på skolen? Dette er undersøkt i Tabell 4, Tabell 12 og Tabell 22. I de to yngste aldersgruppene er det nesten ingen forskjeller mellom de som går på skoler som henholdsvis rekrutterer og ikke rekrutterer fra utsatte områder. I analysene av elevene på videregående ser vi at de som bor i bydeler

med utsatte områder gjennomgående kommer noe dårligere ut. Det er noen færre som trives på skolen (5 pp) og noen færre som føler at de passer inn blant elevene (5 pp) blant disse elevene. Flere av dem kjeder seg på skolen (5 pp) og gruer seg til skolen (3 pp), sammenlignet med elevene fra delbydeler uten utsatte områder.

Vi har også undersøkt om det er forskjeller i hvor mye tid de bruker på lekser. Resultatene kan studeres i Tabell 5, Tabell 13 og Tabell 23. Det er i alle tre aldersgruppene noen flere som bruker mye tid på lekser blant de som går på skolene som rekrutterer fra de utsatte områdene enn på øvrige skoler. Både blant de som går på barneskolen og på ungdomsskolen er det mellom to til tre prosentpoeng flere som bruker én time eller mer per dag, enn det er blant elevene på skolene som ikke rekrutterer fra utsatte områder. På videregående er forskjellen mellom de som bruker mer enn to timer per dag enda større. Åtte prosentpoeng flere av ungdommene fra delbydeler med utsatte områder bruker så mye tid på lekser.

Framtid

Vi har undersøkt om det er forskjeller mellom de to skoletypene når det gjelder ungdoms tanker om framtiden, i Tabell 14 og Tabell 24. På ungdomstrinnet ser vi i hovedsak nokså like nivåer på indikatorene. Det eneste som skiller litt, er at seks prosentpoeng færre elever fra skoletype A tror de vil ta høyere utdanning. Dette er en forskjell som er ennå tydeligere blant elevene på videregående, her er det ti prosentpoeng færre som har slike utdanningsplaner i delbydelene med utsatte områder. I denne aldersgruppen er det også seks prosentpoeng færre som tror de vil få et godt og lykkelig liv blant de i de utsatte områdene, enn i de ikke-utsatte områdene. Spørsmål om framtid var ikke med i undersøkelsen på barnetrinnet.

Opplevelse av nærmiljøet

I Tabell 6, Tabell 15 og Tabell 25 undersøker vi indikatorer som sier noe om fornøydhet med i og opplevelsen av trygghet der. På barneskolene som rekrutterer fra utsatte områder er det fem prosentpoeng færre som kjenner seg veldig trygg i området der de bor. Blant tilsvarende gruppe på ungdomstrinnet er det syv prosentpoeng færre som mener det er trygt å ferdes ute om kvelden i nærområdet. På videregående er det hele 18 prosentpoeng forskjell mellom de i panel A og panel B. Det er altså tydelig færre i delbydeler med utsatte områder som kjenner seg trygg ute på kveldene, enn i delbydelene uten utsatte områder.

I hvilken grad er elevene fornøyd med lokalmiljøet? Her er det markante forskjeller. Blant de som går på skolene som rekrutterer fra utsatte områder, eller som bor i områder med utsatte områder, så er det tydelig færre som er fornøyd. Forskjellene er tydeligst for datamaterialet fra Oslo. På ungdomstrinnet og på videregående er det fem prosentpoeng færre i skoletype A og panel A som kan tenke seg å bo i kommunen når de blir voksne, enn i skoletype B og panel B.

I hvilken grad er elevene fornøyd med det lokale tilbudet til barn og ungdom? Dette er undersøkt i Tabell 16 og Tabell 26. Her viser analysene fra ungdomstrinnet at de på skoletype A er noe mindre fornøyd med idrettsanlegg, kultur- og

kollektivtilbudet, sammenlignet med elevene på skoletype B. Når de blir spurt om lokaler til å treffe andre unge på fritida er det motsatt. Dette mønsteret skyldes i hovedsak at Oslo skiller ut. Blant elevene på ungdomsskolene i Oslo ser vi større forskjeller enn i de øvrige byene. Og i noen tilfeller, som i Fredrikstad og Kristiansand er det for eksempel elevene fra skoletype A som er mest fornøyd med kulturtilbudet. Blant elever på videregående ser vi et lignende mønster som vi ser for ungdomsskolen generelt, bare at forskjellene er mer markerte. De som bor i delbydeler med utsatte områder er mer fornøyd med lokaler for å møte andre, men mindre fornøyd med idrettsanlegg, kulturtilbudet og kollektivtilbudet, sammenlignet med de som bor i delbydeler uten utsatte områder.

Organiserte fritidsaktiviteter

Vi har undersøkt flere indikatorer om deltakelse i organisert fritid i Tabell 7, Tabell 17 og Tabell 27. Spesielt på barneskolen er det store forskjeller. Elever fra skolene som rekrutterer fra utsatte områder er langt mindre aktive enn elever som ikke rekrutterer fra disse områdene. Forskjellene er påfallende store. Mens 11 prosent av elevene på skoletype A ikke har vært med i faste fritidsaktiviteter, så gjelder det kun tre prosent i skoletype B. Andelene som er aktive én eller flere ganger i uka, og som er med på sport eller idrett er markant høyere blant elevene fra ikke utsatte områder, i begge tilfeller en forskjell på 28 prosentpoeng. Med fritidsklubb er det helt motsatt. Her er elevene på skoletype A mest aktive; 43 prosent har vært på klubb, mens det kun gjelder 14 prosent av de i skoletype B.

På ungdomstrinnet er det flere fra utsatte områder som ikke har deltatt i organiserte fritidsaktiviteter, færre som har deltatt i idrettsaktiviteter og flere som har vært på fritidsklubb, enn i de ikke-utsatte områder. Det er særlig blant jentene på skolene som rekrutterer fra utsatte områder man ser en lavere deltakelse i organiserte aktiviteter generelt og i idretten spesielt. Når det gjelder religiøse aktiviteter og kulturskole er det ikke så markante forskjeller. Det er imidlertid tydelig flere på skoletype A, i Oslo, som har deltatt i en religiøs forening. I Kristiansand er dette motsatt. Her er det flest i skoletype B som har vært aktiv i en religiøs forening.

På videregående er det færre fra delbydelene med utsatte områder som er aktive i en fritidsorganisasjon og som trener regelmessig i et idrettslag. Samtidig er det flere i denne gruppen som har vært i fritidsklubb og i religiøs forening.

I begge boområdene er det tydelige kjønnsforskjeller når det gjelder aktivitet i en fritidsorganisasjon og i idrettsaktiviteter. Det er også gjennomgående forskjeller etter sosioøkonomisk status. Flere med høy SØS er aktive, driver med idrett og kulturskole, mens færre av de med lav SØS har gjort dette. Med fritidsklubb og religiøse foreninger er det en motsatt sosial gradient.

Uorganiserte fritidsaktiviteter

Når det gjelder uorganiserte fritidsaktiviteter, er det en del forskjeller i den yngste aldersgruppen. Noen slike aktiviteter er vist i Tabell 8. Andelen som har vært hjemme med venner er den mest markante forskjellen. Blant de som går på skoler som rekrutterer fra utsatte områder gjelder dette 47 prosent, mens det gjelder 70 prosent blant elevene som de øvrige skolene. Blant de fra utsatte områder er det åtte prosentpoeng flere som henger ute med venner. Samtidig er det noen flere av dem som gjør noe med familien, hjelper til hjemme og slapper av for seg selv. I tabell 8 ser vi videre at flere driver med digitale aktiviteter blant elevene på skoler som rekrutterer fra utsatte områder. Andelen som ser på serier, spiller datspill og som har høy skjermtid (mer enn tre timer foran en skjerm) er også en del høyere i denne gruppen.

På ungdomstrinnet (Tabell 18), der vi har data fra flere byer, ser vi ikke like markante forskjeller med tanke på hvor mange som er hjemme med venner, som er ute størsteparten av kvelden, som spiller onlinespill og som har høy skjermtid. Tendensen ligner imidlertid det vi ser på barnetrinnet ved at det er noen forskjeller mellom de to skoletypene.

I Tabell 28 har vi tilsvarende tall fra videregående. Her ser vi at det er 11 prosentpoeng flere som er hjemme med venner minst to ganger i uka blant de i bydeler utenfor utsatte områder. Noen flere av disse ungdommene er ute størsteparten av kvelden minst to ganger i uka. Det er ikke noe som skiller de to panelene med tanke på onlinespill og skjermtid.

Problematferd og regelbrudd

Vi har undersøkt forskjeller i regelbrudd og problematferd blant de på ungdomsskolen (Tabell 19) og videregående (Tabell 29). I begge aldersgruppene er det flere som har vært i slåsskamp (5 pp) blant de som enten går på skoler som rekrutterer fra utsatte områder og blant de som bor i delbydeler med utsatte områder. Dette er noe som i hovedsak avgrenser seg til Oslo på ungdomstrinnet. Når det gjelder andelen som har stjålet fra butikk, drevet hæverk eller skulket skolen er det ikke noen markante forskjeller mellom gruppene.

Avslutning

Vi har i dette notatet brukt Ungdata for å undersøke ulike aspekter ved livssituasjonen til barn og ungdom som enten 1) går på skoler der deler av elevmassen kommer fra byområder med levekårsutfordringer, eller som 2) bor i de delbydelene av Oslo som omfatter boområder der mange har levekårsutfordringer, med de som ikke går på denne typen skoler eller bor i slike byområder.

Det mest slående funnet er at vi på mange av de indikatorene som vi har undersøkt finner forholdsvis små eller ingen forskjeller mellom ungdommene i disse analysekategoriene.

Ungdommene er på altså på *mange områder svært like*, noe som særlig kommer fram i analysene av barne- og ungdomstrinnet. Det er nesten ingen områdeforskjeller med tanke på foreldrenes oversikt over venner og fritid, om man er fornøyd med foreldrene og om man har fortrolige venner, om man trives på skolen, om man opplever at lærerne bryr seg om dem, om man kjenner at man passer inn på skolen og om man kjeder seg på skolen. Ser man på elevene på ungdomsskolen og videregående er det blant annet veldig små forskjeller med tanke på selvbilde, omfanget av regelbrudd, skjermbaserte aktiviteter og annen uorganisert fritid.

Det peker seg i midlertid ut *enkelte tydelige forskjeller*. For det første gjelder det opplevelse av nærmiljøet. Sammenlignet med øvrig ungdom, er det blant ungdommene i analyseområdene:

- Færre som er fornøyd med lokalmiljøet
- Færre som kjenner seg trygge i nærområdet

Forskjellene med tanke på nærmiljøet gjelder imidlertid særlig for Oslo. I de øvrige kommunene som vi har data om er forskjellene mindre.

For det andre er det svært stor forskjell mellom ungdom i analyseområdene og i de øvrige områdene når det gjelder:

- Organiserte fritidsaktiviteter

Blant ungdom i utsatte områder er det langt færre som driver med organiserte fritidsaktiviteter. Dette gjelder særlig idrett, mens bildet er motsatt når det gjelder fritidsklubber. Langt flere av ungdommene i de utsatte områdene har brukt fritidsklubbtilbudet.

For noen av spørsmålene vi har undersøkt er det også snakk om *nyanseforskjeller*. Dette gjelder flere av indikatorene om utdanning og problematferd. Blant elevene som går på skoler som rekrutterer fra utsatte områder, og blant de som bor i byområder med utsatte områder, er det:

- Noen flere som bruker mye tid på leksene
- Noen færre som tror de vil ta høyere utdanning
- Noen flere som har vært i slåsskamp

... enn hva vi ser blant ungdom som befinner seg i kontekster uten tilknytning til levekårsutsatte områder.

På noen områder viser analysene områdeforskjeller som er *aldersspesifikke*. Det er for eksempel større områdeforskjeller med tanke på digital mediebruk, på barneskolen, enn hva vi ser på ungdomstrinnet og på videregående. Mens elever på barneskolene som inkluderer elever fra utsatte områder bruker tydelig mer tid på skjermaktiviteter enn elever på de øvrige skolene, så er det kun små forskjeller mellom videregåendeelevne som bor i delbydeler med og uten utsatte områder. I andre tilfeller er det nesten ikke områdeforskjeller blant elevene på barneskolen og ungdomstrinnet – mens vi ser forskjeller på videregående. Det gjelder for eksempel andelen som er fornøyd med foreldre og venner. Når vi kommer til videregående, i delbydelene som har utsatte områder, så er det noen færre som er fornøyd med foreldre og venner, enn i områdene som ikke har utsatte områder.

Generelt ser vi mange *sosioøkonomiske forskjeller*. Ungdom som har foreldrene med lav sosioøkonomisk status (SØS) skiller seg en del, og på mange vis, fra ungdom som har foreldrene med høy SØS. Disse ser ofte like ut, både på skolene og i delbydelene som omfatter og ikke omfatter utsatte boområder. I noen tilfeller er imidlertid disse SØS-sammenhengene av ulik styrke. På ungdomsskolene som rekrutterer elever fra utsatte områder, er det for eksempel mindre SØS-forskjeller i andelen som vil ta høyere utdanning – enn hva det er på skolene som ikke har elever fra utsatte områder. I andre tilfeller er forskjellene av ulik retning. Blant elever på videregående, fra delbydeler med utsatte områder, er det flest av de med lav SØS som opplever at det de driver med i livet er meningsfullt, mens det er motsatt i delbydelene uten utsatte områder; her er andelen som svarer dette lavest i gruppen med lav SØS.

På lignende vis ser vi mange *kjønnsforskjeller*. Ofte er disse like i begge område-typene. På barnetrinnet er det for eksempel temmelig like kjønnsforskjeller når det gjelder forhold til foreldre og venner, og opplevelse til nærmiljøet i de skolene har, og ikke har, ungdom fra utsatte områder. I andre tilfeller, på samme skoletrinn, ser vi for eksempel at kjønnsforskjellene er ulike mellom de to skoletypene. Et tydelig eksempel gjelder organisert fritid. På skolene som har elever fra utsatte områder er det langt færre jenter enn gutter som er aktive én eller flere kvelder i uka, eller som er med på sport eller idrett. På skolene uten elever fra utsatte områder er det derimot flere jenter som er aktive én eller flere kvelder i uka, og det er mindre forskjell mellom gutter og jenter når det gjelder idrettsdeltakelse.

Diskusjon

Avslutningsvis vil vi kort gjøre noen bemerkninger og betraktninger omkring analysene som i hovedsak handler om hvorfor vi ser de mønstrene som vi ser.

Et første spørsmål er hvorfor det ikke er større forskjeller mellom ungdom i og utenfor analyseområdene? Med andre ord, hvorfor er det såpass mye likhet? Det kan være mange grunner til dette. En mulighet er opplagt at oppvekstvilkårene først og fremst preges av andre faktorer enn hvor man bor. Tross mye likhet mellom ungdom i de to områdetypene, så viser analysene ofte store forskjeller som bunner i foreldrenes sosioøkonomiske status. Faktorer som hvor mye utdanning eller inntekt foreldrene har, eller andre faktorer som vi ikke måler, for eksempel om foreldrene er samboende eller ikke, om man har innvandrerbakgrunn og foreldrenes helse kan være mer avgjørende for ungdommenes situasjon. En annen mulighet er at analysene ikke fanger opp alle forskjeller som i prinsippet finnes mellom ungdom i ulike byområder. Det er sannsynlig at våre analyser ikke framviser alle nyanser i de indikatorene vi ser på siden variablene vi bruker har en relativt bred kategorisering. Alternativt kan det være at den geografiske inndelingen ikke blir presis nok. Vi kan ikke utelukke at analysene vil «overse» forskjeller av slike grunner. Det som taler imot dette, er at fordelingen av ungdom i de ulike sosioøkonomiske gruppene varierer som forventet mellom områdene. I analysekategoriene er det overvekt av ungdom fra den laveste sosioøkonomiske gruppen, mens de med høyest status er i overtall i sammenligningsgruppene¹. Dessuten er det visse likheter mellom analysene vi har gjort her, og tidligere og lignende undersøkelser som bruker Ungdata. Dette kan vitne om at det reelt sett er stor likhet mellom ungdom i byområder med og uten denne typen utfordringer. For eksempel ble det i analysene til Andersen og Dæhlen (2016) også pekt på mange likhetstrekk mellom ungdom i Bydel Grorud og ungdom i Oslo for øvrig. Selv om Bydel Grorud er en bydel der mange ungdom har lavere sosioøkonomiske ressursnivå hjemme, så viste analysene at ungdommene her på mange måter var like ungdom i byen for øvrig. I rapporten fant man likevel forskjeller på enkelte utfall, akkurat som vi gjør i analysene her.

Et annet spørsmål, som ikke handler om likhetene, men om de områdeforskjellene vi faktisk ser, er om de bunner i egenskaper ved boområdet, eller om det er andre faktorer som frambringer forskjellene? Opplagt kan det være mange mulige forklaringer. For eksempel, når det gjelder fornøydhet med lokalområdet, dokumenterer vi et stort sprik mellom skoler og delbydeler som enten omfatter eller ikke omfatter elever fra utsatte område. For det første kan dette tenkes å faktisk ha noe med selve boområdene å gjøre. Hvordan de i så fall virker, kan vi ikke si noe sikkert om innenfor rammene av det som er gjort i våre analyser. Her

¹ Et unntak her er imidlertid dataene fra barneskolen, der den laveste sosioøkonomiske gruppen er nest størst i analysekategorien.

kan flere mulige forklaringer være gyldige samtidig. Noe kan handle om hvor godt ungdom verdsetter nabolaget sitt med hensyn til dets kvaliteter, som kan omfatte alt fra estetiske hensyn, sosial sammensetning, kvaliteten på tjenester i byområdet eller kvaliteten på de boligene ungdommene bor i. I tillegg kan det handle om forhold eller vanlige hendelser som knytter seg til enkelte utsatte områder, som opplevelsen av trygghet. Ulik opplevelse av trygghet, er nettopp en av de tydelige forskjellene vi ser mellom de ulike skoletypene og delbydelsområdene. Selv om vi ikke har sett på koblingen mellom fornøydhet med lokalmiljø og trygghet inngående her, så vet vi fra andre undersøkelser, som for eksempel Andersen og Dæhlen (2016), at det er en sterk sammenheng mellom det å kjenne seg utrygg i nærmiljøet og å ikke være fornøyd med lokalmiljøet. En annen mulig forklaring på mindre tilfredshet med lokalmiljøet, når skolen eller delbydelen omfatter elever fra utsatte områder, kan handle om at elevene selv nedvurderer lokalmiljøet fordi de har overtatt et negativt «utenfrablikk» på eget boområde – såkalt territoriell stigmatisering (Brattbakk og Hagen 2016).

Alternativt, eller i tillegg, kan områdeforskjellene handle om forklaringer som først og fremst relaterer seg til andre sider ved ungdommenes individuelle sosiale bakgrunn – både de vi har undersøkt her, som sosioøkonomiske ressurser, og faktorer vi ikke har informasjon om, som boligsituasjon, om foreldrene er skilt eller om de har innvandrerbakgrunn. I alle tre aldersgruppene er det for eksempel flere som bruker mye tid på lekser blant ungdommene går på skoler som rekrutterer fra utsatte områder, eller bor i delbydeler med utsatte områder. På ungdomsskolene er det mellom to til tre prosentpoeng flere i blant disse elevene som bruker én time eller mer per dag, enn det er blant de i skoletype B. Dette handler trolig om at det er mange innvandrerungdom som inngår i denne gruppen. Fra andre undersøkelser vet vi nemlig at ungdom med innvandrerbakgrunn bruker mer tid på lekser enn de med to norskfødte foreldre (Bakken 2018).

I andre tilfeller ser vi områdeforskjeller som mest sannsynlig kan forklares av den sosioøkonomiske sammensetningen i områdene, som vi jo har informasjon om. Et eksempel på at det først og fremst er den individuelle sosiale bakgrunnen som slår ut, og mest sannsynlig ikke handler om områdeeffekter, er når man ser på planer om høyere utdanning. Ser vi på ungdomsskolen er disse gjennomgående høyere i skoletype A enn i B. Grunnen til dette er at det er flere med lav sosioøkonomisk status i disse områdene. Sammenligner vi derimot ungdom med lav sosioøkonomisk status i både område A og B, så er det nøyaktig like mange som tror de vil ta høyere utdanning.

Imidlertid, regresjonsanalysene vi har gjort i tillegg, vitner om at dette ikke alltid er forklaringen. For de variablene som mest slår ut, som fornøydhet med lokalmiljøet, utyggghet og organiserte fritidsaktiviteter, gjenstår for eksempel mesteparten av områdeforskjellene selv når vi kontrollerer for sosioøkonomisk status. Likevel, som nevnt, dette kan tenkes å ha med øvrige individuelle faktorer som vi ikke har informasjon om.

En annen ting, er at det på noen av områdene later til å bli større forskjeller med alderen mellom de som har tilknytning til et utsatt område, og de som ikke har det. For eksempel ser vi at det er forskjeller mellom gruppene med tanke på relasjoner til foreldre og venner, og i forhold til noen av skoleutfallene – der de med tilknytning til utsatte områder kommer noe dårligere ut. Tidligere studier av voksne som bor i utsatte byområder, finner ofte at de har lavere livskvalitet. Gitt at vi observerer ungdom som befinner seg i like situasjoner i alle tre aldersgruppene – så kan det være at vi ser tegnene til forskjeller som vil bli mer tydelig ut over livsløpet. I midlertid kan dette også handle om at vi i bedre grad klarer å fange inn områdeforskjeller blant ungdom på videregående fordi vi har et noe mer presist områdemål blant dem. Noe som ytterlig kompliserer dette er at selv om forskjellene mellom ungdom i utsatte og ikke-utsatte boområder skulle tenkes å øke med alderen, så kan vi likevel ikke vite om forskjellene over tid er et resultat av det å bo i området over tid, eller et resultat av at man «eldes» i sin sosiale posisjon – altså at man over lengre tid har hatt en gitt individuell sosial bakgrunn, for eksempel foreldre med høy eller lav inntekt.

Et siste poeng vi vil trekke fram, er at vi på noen områder ser likhetstrekk mellom ungdommene, mens det på andre indikatorer er tydelige forskjeller. Dette taler for at ungdommene som bor i utsatte områder, i den grad de preges av nærmiljøet, i alle fall ikke alltid vil komme dårligere ut på alle typer utfall. Sagt på en annen måte – analysene tyder på at områdetilhørighet ikke virker likt inn på alle aspekter ved ungdoms liv. Det bostedet først og fremst ser ut til å slå ut på, er vurdering og oppfattelse av selve nærmiljøet, samt hva man gjør på fritiden, særlig med tanke på organiserte fritidsaktiviteter. Dette framstår som naturlig i den forstand at disse spørsmålene ofte vil reflektere situasjonen i lokalmiljøet – om hvordan ungdommene oppfatter lokalmiljøet, og i hvilken grad det er idrettslag-, klubb- eller andre tilbud der. Dessuten ser bostedet også ut til å ha noe betydning på en del andre områder. Som nevnt, noen av disse forskjellene kan være knyttet til egenskaper ved nærområdene i seg selv – det vi kan kalle områdeeffekter, mens andre først og fremst vil være knyttet det som har med ungdommenes særegne individuelle sosiale bakgrunner å gjøre – det vi kan betegne som foreldreeffekter.

Svakheter og styrker ved studien

Som i alle samfunnsvitenskapelige undersøkelser, er det både styrker og svakheter ved våre analyser. En fordel er at Ungdatamaterialet er populasjonsbasert, i den forstand at undersøkelsene retter seg mot samtlige skoleelever på de aktuelle skoletrinnene i de aktuelle kommunene. Vi bruker også veletablerte indikatorer for å avdekke forskjeller mellom ungdom som bor i de ulike byområdene. Den største metodiske utfordringen er at vi ikke klarer å isolere de gruppene av elever som bor i utsatte områder, siden skolene som oftest rekrutterer både fra utsatte og mindre utsatte områder. Dette lykkes vi nok bedre med på videregående, ettersom vi har informasjon om hvilken delbydel ungdommene bor i. Men også her vil det være begrensinger, siden også delbydelene kan være heterogene.

Det som imidlertid blir en begrensning, er at vi, med litt ulike framgangsmåter for å dele inn elevene etter deres «områdetype», ikke kan si så mye grunnen til at vi

ser tendenser til økende forskjeller med alderen. På den ene siden kan økende forskjeller i aldersgruppne skyldes at vi har brukt litt ulike prinsipper for å klassifisere i de to kategoriene. På den andre siden, kan det også tenkes at økende forskjeller kan være et uttrykk for at ting «polariserer seg» etter hvert som ungdommene blir eldre. Det er ikke utenkelig at ungdommene gradvis blir mer preget av området de bor i, ettersom de i senere ungdomsår trolig vil ha bodd der i flere år enn de som går på barneskolen.

Litteraturreferanser

- Andersen, P. L., & Bakken, A. (2015). *Ung i Oslo 2015*. Rapport 8/15. Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Høgskolen i Oslo og Akershus
- Andersen, P. L., & Dæhlen, M. (2016). *Ung i Bydel Grorud. En analyse av Grorud-ungdoms levekår i 2015*. Rapport nr 10/16. Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Høgskolen i Oslo og Akershus
- Andersen, P. L., & Dæhlen, M. (2017). *Sosiale relasjoner i ungdomstida. Identifisering og beskrivelse av ungdom med svake relasjoner til foreldre, skole og venner*. Rapport 8/17. Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Andersen, P. L., & Ljunggren, J. (2014). Gylne ghettos. Inntektselitens bostedssegregering i Oslo, 1980–2005. In *Elite og klasse i et egalitært samfunn*. Olav Korsnes (red.), Marianne Nordli Hansen (red.), Johs. Hjellbrekke (red.) (pp. 126–143): Universitetsforlaget AS.
- Andersen, P. L., & Ljunggren, J. (2016). Bostedssegregasjon i Oslo gjennom 20 år. *Oslospillet*, 26(3), 17–23. Oslo kommune.
- Andersen, P. L., & Sandlie, H. C. (2016). *Oslo-ungdoms bosituasjon og levekår – sosiale og geografiske forskjeller. Oversikt over spørsmål om bosituasjon fra Ung i Oslo 2015*. Notat nr 5/16. Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Høgskolen i Oslo og Akershus
- Andersen, P. L., & Seland, I. (2019). *Fritidsklubber i et folkehelseperspektiv. Analyser av statlige dokumenter 2007–2017 og Ungdata 2015–2017*. In: Oslo NOVA.
- Bakken, A. (1998). *Ungdomstid i storbyen*. NOVA-rapport 7/98. Oslo: NOVA.
- Bakken, A. (2018). *Ung i Oslo 2018*. NOVA-rapport 6/18. Oslo: OsloMet – storbyuniversitetet.
- Bakken, A. (2019). *Ungdata 2019. Nasjonale resultater*. NOVA-rapport 9/19. Oslo: OsloMet – storbyuniversitetet.
- Barstad, A. (1997). *Store byer, liten velferd? om segregasjon og ulikhet i norske byer* (Vol. 97). Statistisk sentralbyrå.
- Brattbakk, I. (2014). Block, neighbourhood or district? The importance of geographical scale for area effects on educational attainment. *Geografiska Annaler. Series B. Human Geography*. Vol. 96.
- Brattbakk, I. & Hagen, A. L. (2015). *Hva nå Tøyen? sosiokulturell stedsanalyse av Tøyen i Bydel Gamle Oslo*. Oslo, Arbeidsforskningsinstituttet. 8/2015.
- Brattbakk, I., & Wessel, T. (2013). Long-term Neighbourhood Effects on Education, Income and Employment among Adolescents in Oslo. *Urban Studies*, 50(2), 391-406. doi:10.1177/0042098012448548
- Chetty, R., Friedman, J., Hendren, N., Jones, M. R., & Porter, S. (Working Paper). The Opportunity Atlas: Mapping the Childhood Roots of Social Mobility.
- Galster, G. C. (2019). *Making our neighborhoods, making our selves*. University of Chicago Press.

- Galster, G. & Wessel, T. (2019). Reproduction of social inequality through housing: a three-generational study from Norway. *Social Science Research*. ISSN 0049-089X. 78, s 119–136 . doi: 10.1016/j.ssresearch.2018.12.016
- Hagen, K., Djuve, A. B., & Vogt, P. (1994). *Oslo – den delte byen?* (Vol. 161). Oslo: FAFO.
- Hermansen, A.S., Borgen, N.T. & Mastekaasa, A. (2019). Long-term trends in adult socio-economic resemblance between former schoolmates and neighbouring children. *European Sociological Review*, jcz066. DOI: <https://doi.org/10.1093/esr/jcz066>
- Ljunggren, J. (2017). *Oslo – ulikhetenes by*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Ljunggren, J., & Andersen, P. L. (2015). Vertical and Horizontal Segregation: Spatial Class Divisions in Oslo, 1970–2003. *International Journal of Urban and Regional Research*, 39(2), 305–322. doi:10.1111/1468–2427.12167
- Ljunggren, J., & Andersen, P. L. (2017). Vestkant og østkant, eller nye skillelinjer? Bostedssegregasjon blant Oslo-ungdom mellom 2003 og 2012. In *Oslo – ulikhetenes by* (pp. 57–80): Cappelen Damm Akademisk.
- Løvgren, M. & Svagård, V. (2019). *Ungdata junior 2017–2018. Resultater fra en spørreundersøkelse blant elever i alderen 10 til 12 år*. NOVA rapport 7/19. Oslo: OsloMet – storbyuniversitetet.
- Massey, D. S., & Denton, N. A. (1988). The Dimensions of Residential Segregation. *Social Forces*, 67(2), 281–315. doi:10.1093/sf/67.2.281
- Owens, A. (2016). Inequality in Children's Contexts: Income Segregation of Households with and without Children. *American Sociological Review*, 81(3), 549–574. doi:10.1177/0003122416642430
- Raaum, O., Salvanes, K.G. & Sørensen, E.Ø. (2006). The Neighbourhood Is Not What It Used to Be. *The Economic Journal*, 116(508), 200–222.
- Rosenlund, L. (2000). *Social structures and change: applying Pierre Bourdieu's approach and analytic framework*. (85/2000). Høgskolen i Stavanger.
- Toft, M., & Ljunggren, J. (2015). Geographies of class advantage: The influence of adolescent neighbourhoods in Oslo. *Urban Studies*. doi:10.1177/0042098015601770
- Wessel, T., Magnusson Turner, L. & Nordvik, V. (2018). Population dynamics and ethnic geographies in Oslo: the impact of migration and natural demographic change on ethnic composition and segregation. *Journal of Housing and the Built Environment*. ISSN 1566–4910. 33(4), s 789–805 . doi: 10.1007/s10901-017-9589-7
- Wessel, T. & Nordvik, V. (2018). Mixed neighbourhoods and native out-mobility in the Oslo region: the importance of parenthood. *Urban Studies*. ISSN 0042-0980. doi: 10.1177/0042098018768452

Tabeller barneskolen

Tabell 2. Selvilde. Andelen elever som er «helt enig» i utsagnene under. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Livet mitt er bra	Jeg har alt jeg ønsker meg i livet	Jeg liker meg selv slik jeg er	Jeg er veldig godt fornøyd med hvordan jeg er	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	81	46	84	79	1516
Jenter	69	44	68	68	1534
Lav SØS	75	43	77	76	963
Middels SØS	74	45	76	73	1275
Høy SØS	77	46	75	71	814
Totalt	75	45	76	73	3051
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	83	38	78	77	1243
Jenter	71	37	60	59	1306
Lav SØS	75	43	75	72	213
Middels SØS	72	36	72	68	731
Høy SØS	79	37	67	67	1611
Totalt	77	37	69	67	2555

Tabell 3. Forhold til foreldre og venner. Andelen elever som er «helt enig» i utsagnene under. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Foreldrene har god oversikt over venner og fritid	Fornøyd med foreldrene	Fornøyd med vennene	Har fortrolige venner	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	93	88	64	91	1536
Jenter	96	84	58	90	1556
Lav SØS	95	86	59	87	979
Middels SØS	94	85	61	91	1296
Høy SØS	95	87	63	93	818
Totalt	94	86	61	90	3093
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	94	87	73	92	1254
Jenter	98	86	64	92	1314
Lav SØS	90	84	67	90	213
Middels SØS	95	84	65	91	736
Høy SØS	97	88	69	92	1624
Totalt	96	86	68	92	2574

Tabell 4. Skoletrivsel. Andelen elever som er «helt enig» i utsagnene under. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Jeg trives på skolen	Lærerne mine bryr seg om meg	Jeg føler at jeg passer inn blant elevene i klassen	Jeg kjeder meg i skoletimene	Jeg gruer meg ofte til å gå på skolen	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	75	69	69	16	10	1550
Jenter	68	65	58	15	8	1551
Lav SØS	73	70	63	15	8	982
Middels SØS	72	65	63	16	10	1297
Høy SØS	70	65	63	16	8	822
Totalt	72	67	63	16	9	3101
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	75	69	71	20	8	1249
Jenter	71	64	60	14	5	1311
Lav SØS	75	73	63	16	10	214
Middels SØS	73	68	63	15	7	737
Høy SØS	73	65	67	18	6	1615
Totalt	73	67	65	17	7	2566

Tabell 5. Tid brukt til lekser. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Mindre enn 1/2 time	1/2 til 1 time	1 til 2 timer	Mer enn 2 timer	Totalt	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	29	45	23	4	100	1557
Jenter	24	48	24	5	100	1561
Lav SØS	26	45	24	4	100	991
Middels SØS	26	47	23	4	100	1307
Høy SØS	26	47	22	5	100	820
Totalt	26	46	23	5	100	3118
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	29	50	19	2	100	1258
Jenter	19	57	23	2	100	1309
Lav SØS	29	47	20	4	100	216
Middels SØS	25	51	21	2	100	737
Høy SØS	22	55	21	2	100	1620
Totalt	24	53	21	2	100	2573

Tabell 6. Opplevelse av nærmiljøet. Trygghet og fornøydhhet med nærmiljøet. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Veldig trygg når jeg er ute i området der jeg bor	Veldig trygg på vei til og fra skolen	Veldig fornøyd med lokalmiljøet der jeg bor	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder				
Gutter	71	68	59	1531
Jenter	63	59	56	1550
Lav SØS	64	64	56	971
Middels SØS	67	64	58	1292
Høy SØS	69	63	59	818
Totalt	67	64	58	3081
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder				
Gutter	76	72	72	1250
Jenter	68	60	69	1315
Lav SØS	65	65	62	212
Middels SØS	71	63	69	735
Høy SØS	73	68	72	1625
Totalt	72	66	70	2571

Tabell 7. Organisert fritid. Andelen elever deltar i ulike former for faste fritidsaktiviteter. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Har aldri vært med på faste fritidsaktiviteter	Er aktiv én eller flere kvelder i uka	Er med på sport eller idrett	Spiller instrument, synger, teater eller dans	Vært på fritidsklubb	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	8	60	58	3	45	1505
Jenter	14	52	42	14	41	1519
Lav SØS	17	45	39	5	41	953
Middels SØS	10	55	50	10	44	1270
Høy SØS	6	70	63	11	41	802
Totalt	11	56	50	9	43	3025
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	3	83	81	4	16	1226
Jenter	2	86	76	28	12	1277
Lav SØS	9	59	55	9	17	208
Middels SØS	4	79	73	16	14	720
Høy SØS	1	90	83	18	14	1581
Totalt	3	84	78	16	14	2510

Tabell 8. Organisert fritid. Andelen elever som minst én gang i uka driver med i ulike uorganiserte fritidsaktiviteter. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Hjemme med venner	Henger ute med venner	Gjør noe sammen med familien	Hjelper til hjemme med husarbeid	Slapper av for meg selv største-parten av kvelden	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	45	78	84	80	76	1498
Jenter	50	75	85	83	80	1513
Lav SØS	40	74	84	84	77	942
Middels SØS	48	77	84	79	77	1265
Høy SØS	56	79	87	81	81	805
Totalt	47	77	85	81	78	3012
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	64	73	82	73	75	1230
Jenter	75	64	80	76	71	1290
Lav SØS	52	66	76	81	73	206
Middels SØS	66	65	78	74	73	722
Høy SØS	74	70	83	75	73	1599
Totalt	70	69	81	75	73	2527

Tabell 9. Mediebruk. Andelen elever som bruker ulike medier minst en time daglig og andelen som er foran en skjerm minst tre timer om dagen. Prosent. Ungdata junior Oslo 2018–19

	Ser på serier, YouTube etc. minst én time om dagen	Spiller dataspill minst én time om dagen	Er på sosiale medier minst én time om dagen	Leser bøker, aviser eller ser på nyheter minst én time	Minst tre timer foran en skjerm om dagen	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	66	67	26	20	45	1502
Jenter	63	21	42	21	37	1513
Lav SØS	65	42	32	21	40	945
Middels SØS	64	44	34	19	42	1262
Høy SØS	64	46	38	21	41	807
Totalt	64	44	34	20	41	3014
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	58	58	22	15	40	1232
Jenter	49	10	37	13	25	1295
Lav SØS	52	36	26	17	35	207
Middels SØS	53	36	28	17	32	724
Høy SØS	54	33	31	12	32	1601
Totalt	54	34	30	14	32	2532

Tabeller ungdomsskolen

Tabell 10. Selvilde. Andelen elever på ungdomsskolen som har et positivt selvilde og som mener at utsagnene under «passer svært godt». Prosent

	Positivt selvilde #	Jeg er fornøyd med hvordan jeg har det	Jeg opplever at det jeg driver med i livet er meningsfullt	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder				
Gutter	88	88	74	5 426
Jenter	72	75	63	5 793
Lav SØS	79	79	66	4 951
Middels SØS	82	83	70	3 910
Høy SØS	79	84	71	2 693
Totalt	80	81	68	11 554
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder				
Gutter	88	88	72	6 526
Jenter	72	76	65	6 864
Lav SØS	76	77	63	3 146
Middels SØS	80	82	68	4 687
Høy SØS	81	84	71	5 932
Totalt	79	82	68	13 764
	Positivt selvilde #	Jeg er fornøyd med hvordan jeg har det	Jeg opplever at det jeg driver med i livet er meningsfullt	N=
Fredrikstad 2019				
Skoletype A	75	80	68	1651
Skoletype B	78	80	65	520
Skedsmo 2019				
Skoletype A	78	79	66	604
Skoletype B	77	79	65	850
Oslo 2018				
Skoletype A	82	82	70	5338
Skoletype B	80	82	68	6510
Drammen 2016				
Skoletype A	82	##	##	1044
Skoletype B	81	##	##	726
Kristiansand 2019				
Skoletype A	75	81	69	758
Skoletype B	80	80	71	1776
Bergen 2018				
Skoletype A	79	82	67	2857
Skoletype B	78	81	68	3868

Note: # Positivt selvbilde omfatter de som i «gjennomsnitt» mener at utsagnene «Jeg liker meg selv slik jeg er» og «Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er» passer svært eller ganske godt og som mener at utsagnet «Jeg er ofte skuffet over meg selv» passer svært eller ganske dårlig. ## Spørsmål om hvordan ungdom har det og opplevelsen av livet som meningsfullt var kun med i undersøkelser gjennomført fra 2017 og senere.

Tabell 11. Forholdet til foreldre og venner. Prosent av elever på ungdomsskolen

	Foreldrene har god oversikt over venner og fritid	Fornøyd med foreldrene	Fornøyd med vennene	Har fortrolige venner	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	89	86	86	90	6 224
Jenter	93	83	83	89	6 450
Lav SØS	88	81	81	87	5 733
Middels SØS	91	86	86	90	4 361
Høy SØS	95	90	88	92	2 946
Totalt	91	85	84	89	13 040
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	90	86	88	90	7 139
Jenter	94	84	86	91	7 304
Lav SØS	89	79	83	88	3 496
Middels SØS	92	85	86	90	5 046
Høy SØS	94	89	89	92	6 296
Totalt	92	85	87	90	14 838
	Foreldrene har god oversikt over venner og fritid	Fornøyd med foreldrene	Fornøyd med vennene	Har fortrolige venner	N=
Fredrikstad 2019					
Skoletype A	92	85	86	91	1 729
Skoletype B	93	86	88	92	541
Skedsmo 2019					
Skoletype A	92	85	82	90	632
Skoletype B	91	85	86	91	874
Oslo 2018					
Skoletype A	90	84	83	88	5 831
Skoletype B	91	85	86	90	6 866
Drammen 2016					
Skoletype A	92	86	85	88	1 085
Skoletype B	95	86	87	90	744
Kristiansand 2019					
Skoletype A	95	84	84	91	807
Skoletype B	94	84	86	91	1 836
Bergen 2018					
Skoletype A	90	85	87	90	2 959
Skoletype B	92	85	87	90	3 980

Tabell 12. Trivsel på skolen. Andelen elever på ungdomsskolen som er «helt enig» i utsagnene under. Prosent

	Jeg trives på skolen	Lærerne mine bryr seg om meg	Jeg føler at jeg passer inn blant elevene på skolen	Jeg kjeder meg på skolen	Jeg gruer meg ofte til å gå på skolen	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	67	48	60	26	7	6 627
Jenter	64	44	48	22	6	6 620
Lav SØS	62	44	52	26	8	6 069
Middels SØS	68	46	57	24	7	4 531
Høy SØS	69	48	54	21	5	3 026
Totalt	66	46	54	24	7	13 625
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	68	47	59	26	5	7 451
Jenter	66	47	50	20	6	7 419
Lav SØS	61	46	48	28	7	3 647
Middels SØS	67	47	55	23	5	5 172
Høy SØS	70	47	57	20	4	6 457
Totalt	67	47	54	23	5	15 275
	Jeg trives på skolen	Lærerne mine bryr seg om meg	Jeg føler at jeg passer inn blant elevene på skolen	Jeg kjeder meg på skolen	Jeg gruer meg ofte til å gå på skolen	N=
Fredrikstad 2019						
Skoletype A	68	53	56	27	7	1 799
Skoletype B	69	51	58	26	6	551
Skedsmo 2019						
Skoletype A	62	45	48	29	9	651
Skoletype B	62	45	48	31	7	897
Oslo 2018						
Skoletype A	65	41	53	24	7	6 197
Skoletype B	67	42	54	21	5	7 148
Drammen 2016						
Skoletype A	70	55	56	15	5	1 128
Skoletype B	72	54	58	17	5	763
Kristiansand 2019						
Skoletype A	66	51	54	30	7	850
Skoletype B	67	57	58	28	6	1 882
Bergen 2018						
Skoletype A	66	46	55	24	6	3 024
Skoletype B	67	49	54	24	5	4 065

Tabell 13. Tid brukt til lekser blant elever på ungdomsskolen. Prosent

	Mindre enn 1/2 time	1/2 til 1 time	1 til 2 timer	Mer enn 2 timer	Totalt	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	28	33	27	13	100	2 652
Jenter	18	29	29	24	100	2 658
Lav SØS	24	29	28	19	100	6 086
Middels SØS	22	32	28	18	100	4 548
Høy SØS	23	32	27	18	100	3 021
Totalt	23	31	28	19	100	13 655
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	31	37	22	11	100	2 976
Jenter	19	32	29	21	100	2 976
Lav SØS	27	33	25	16	100	3 650
Middels SØS	26	35	25	14	100	5 179
Høy SØS	24	34	26	16	100	6 457
Totalt	25	34	25	16	100	15 286
	Mindre enn 1/2 time	1/2 til 1 time	1 til 2 timer	Mer enn 2 timer	Totalt	N=
Fredrikstad 2019						
Skoletype A	20	32	30	18	100	1 790
Skoletype B	28	28	26	18	100	549
Skedsmo 2019						
Skoletype A	29	31	23	17	100	650
Skoletype B	26	38	24	12	100	892
Oslo 2018						
Skoletype A	22	30	29	19	100	6 216
Skoletype B	23	34	27	17	100	7 147
Drammen 2016						
Skoletype A	10	25	35	30	100	1 125
Skoletype B	15	28	30	27	100	759
Kristiansand 2019						
Skoletype A	33	34	20	14	100	847
Skoletype B	30	38	22	10	100	1 881
Bergen 2018						
Skoletype A	28	32	25	15	100	3 030
Skoletype B	28	34	23	15	100	4 064

Tabell 14. Framtidsorientering. Prosentandel av elever på ungdomsskolen som tror at følgende vil skje i framtida.

	Kommer til å fullføre videregående skole	Kommer til å ta utdanning på universitet eller høyskole	Kommer noen gang til å bli arbeidsledig	Kommer til å få et godt og lykkelig liv	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	89	64	22	74	5 832
Jenter	90	74	17	67	6 180
Lav SØS	85	60	21	66	5 378
Middels SØS	91	73	19	73	4 158
Høy SØS	94	81	15	76	2 830
Totalt	89	69	19	70	12 365
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	90	67	22	75	6 828
Jenter	93	79	14	70	7 120
Lav SØS	84	52	19	65	3 325
Middels SØS	92	73	19	73	4 878
Høy SØS	95	84	16	76	6 129
Totalt	91	73	18	72	14 331
	Kommer til å fullføre videregående skole	Kommer til å ta utdanning på universitet eller høyskole	Kommer noen gang til å bli arbeidsledig	Kommer til å få et godt og lykkelig liv	N=
Fredrikstad 2019					
Skoletype A	90	68	17	73	1 691
Skoletype B	92	65	15	74	530
Skedsmo 2019					
Skoletype A	87	65	22	65	617
Skoletype B	87	64	17	67	860
Oslo 2018					
Skoletype A	89	73	22	70	5 583
Skoletype B	93	79	20	73	6 684
Drammen 2016					
Skoletype A	-	71	14	74	1 042
Skoletype B	-	71	14	75	716
Kristiansand 2019					
Skoletype A	90	67	19	70	789
Skoletype B	90	69	17	75	1 806
Bergen 2018					
Skoletype A	89	62	17	70	2 908
Skoletype B	90	67	16	71	3 921

Note: Spørsmål om fullføring av videregående er kun med i undersøkelser gjennomført fra 2017 og senere.

Tabell 15. Opplevelse av nærmiljøet blant elever på ungdomsskolen. Prosent

	Trygt å ferdes ute om kvelden i nærområdet	Kan tenke meg i bo i kommunen når jeg blir voksen	Fornøyd med lokalmiljøet der jeg bor	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder				
Gutter	85	54	72	6 155
Jenter	73	50	67	6 424
Lav SØS	74	49	65	5 695
Middels SØS	82	54	73	4 327
Høy SØS	82	52	72	2 922
Totalt	79	51	69	12 944
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder				
Gutter	90	57	77	7 095
Jenter	82	55	73	7 289
Lav SØS	82	50	68	3 473
Middels SØS	86	56	75	5 025
Høy SØS	89	59	78	6 277
Totalt	86	56	75	14 776
	Trygt å ferdes ute om kvelden i nærområdet	Kan tenke meg i bo i kommunen når jeg blir voksen	Fornøyd med lokalmiljøet der jeg bor	N=
Fredrikstad 2019				
Skoletype A	84	46	71	1 722
Skoletype B	90	54	76	541
Skedsmo 2019				
Skoletype A	75	39	66	629
Skoletype B	83	36	70	870
Oslo 2018				
Skoletype A	73	56	66	5 806
Skoletype B	86	61	77	6 851
Drammen 2016				
Skoletype A	89	45	74	1 033
Skoletype B	90	50	79	712
Kristiansand 2019				
Skoletype A	80	50	74	802
Skoletype B	87	59	76	1 834
Bergen 2018				
Skoletype A	85	50	72	2 956
Skoletype B	85	51	71	3 973

Tabell 16. Prosentandel elever på ungdomsskolen som er fornøyd med tilbudet i området der de bor. Prosent

	Lokaler for å treffe andre unge på fritida	Idrettsanlegg	Kulturtilbudet	Kollektivtilbudet	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	56	70	55	73	6 053
Jenter	48	62	55	73	6 233
Lav SØS	53	61	51	69	5 467
Middels SØS	53	69	57	75	4 280
Høy SØS	48	72	61	78	2 898
Totalt	52	66	55	73	12 645
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	50	75	58	79	6 998
Jenter	42	73	60	79	7 166
Lav SØS	47	65	54	73	3 350
Middels SØS	47	74	59	78	4 973
Høy SØS	45	79	62	83	6 233
Totalt	46	74	59	79	14 556
	Lokaler for å treffe andre unge på fritida	Idrettsanlegg	Kulturtilbudet	Kollektivtilbudet	Totalt
Fredrikstad 2019					
Skoletype A	56	69	70	67	1 679
Skoletype B	35	71	64	53	526
Skedsmo 2019					
Skoletype A	46	65	61	76	605
Skoletype B	42	66	63	75	846
Oslo 2018					
Skoletype A	58	61	49	74	5 643
Skoletype B	46	74	62	85	6 746
Drammen 2016					
Skoletype A	43	68	66	71	1 060
Skoletype B	43	79	71	75	728
Kristiansand 2019					
Skoletype A	61	75	66	75	768
Skoletype B	67	77	59	73	1 800
Bergen 2018					
Skoletype A	38	72	52	74	2 890
Skoletype B	40	73	51	77	3 914

Tabell 17. Organisert fritid blant elever på ungdomsskolen. Prosent

	Aktiv i en fritids-organisasjon	Trener i et idrettslag minst én gang i uka	Har vært i fritidsklubb	Har vært i en religiøs forening siste måned	Har vært i kulturskole, korps, kor eller orkester	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder						
Gutter	67	56	33	29	12	6 088
Jenter	61	42	31	30	18	6 238
Lav SØS	57	39	35	31	12	5 562
Middels SØS	65	52	31	28	14	4 257
Høy SØS	77	63	26	27	22	2 865
Totalt	64	49	32	29	15	12 684
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder						
Gutter	70	64	24	25	13	6989
Jenter	70	55	23	28	21	7062
Lav SØS	58	47	27	27	12	3 368
Middels SØS	69	60	24	26	14	4 901
Høy SØS	78	66	21	27	21	6 162
Totalt	70	60	23	26	17	14 431
	Aktiv i en fritids-organisasjon	Trener i et idrettslag minst én gang i uka	Har vært i fritidsklubb	Har vært i en religiøs forening siste måned	Har vært i kulturskole, korps, kor eller orkester	N=
Fredrikstad 2019						
Skoletype A	61	49	29	21	12	1 647
Skoletype B	66	59	22	22	13	513
Skedsmo 2019						
Skoletype A	61	48	25	26	16	605
Skoletype B	65	54	24	21	14	835
Oslo 2018						
Skoletype A	64	44	40	34	16	5 703
Skoletype B	69	60	19	20	17	6 707
Drammen 2016						
Skoletype A	60	46	26	27	13	1 073
Skoletype B	66	57	23	25	15	728
Kristiansand 2019						
Skoletype A	68	52	32	32	17	779
Skoletype B	75	58	41	49	15	1 793
Bergen 2018						
Skoletype A	68	58	20	24	15	2 880
Skoletype B	73	61	24	28	19	3 856

Tabell 18. Uorganisert fritid blant elever på ungdomsskolen. Prosent

	Hjemme med venner minst to ganger i uka	Ute størsteparten av kvelden minst to ganger i uka	Spiller onlinespill hele kvelden minst to ganger i uka	Bruker mer enn tre timer foran skjerm	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	52	30	62	60	6 198
Jenter	57	29	10	58	6 423
Lav SØS	51	30	37	61	5 703
Middels SØS	56	30	37	58	4 356
Høy SØS	59	29	32	56	2 928
Totalt	55	30	36	59	12 987
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	55	30	60	59	7 126
Jenter	61	29	7	53	7 293
Lav SØS	52	30	37	60	3 483
Middels SØS	57	29	35	57	5 035
Høy SØS	62	29	30	52	6 296
Totalt	58	29	33	56	14 813
	Hjemme med venner minst to ganger i uka	Ute størsteparten av kvelden minst to ganger i uka	Spiller onlinespill hele kvelden minst to ganger i uka	Bruker mer enn tre timer foran skjerm	N=
Fredrikstad 2019					
Skoletype A	50	25	39	64	1 719
Skoletype B	47	20	36	60	537
Skedsmo 2019					
Skoletype A	53	25	39	66	630
Skoletype B	51	29	38	65	863
Oslo 2018					
Skoletype A	54	32	38	57	5 785
Skoletype B	60	29	34	55	6 861
Drammen 2016					
Skoletype A	53	22	28	48	1 097
Skoletype B	58	21	34	49	744
Kristiansand 2019					
Skoletype A	59	30	39	71	807
Skoletype B	62	38	36	60	1 832
Bergen 2018					
Skoletype A	58	32	31	57	2 953
Skoletype B	55	27	29	53	3 980

Tabell 19. Regelbrudd. Prosentandel av elever på ungdomsskolen som har begått ulike former for regelbrudd siste år.

	Vært i slåsskamp	Tatt med seg varer i butikk uten å betale	Drevet hærverk	Skulket skolen	N=
Skoletype A: Rekrutterer fra utsatte områder					
Gutter	35	15	5	27	6 474
Jenter	14	7	3	28	6 570
Lav SØS	28	12	5	32	5 923
Middels SØS	24	11	4	26	4 497
Høy SØS	18	10	3	21	2 997
Totalt	24	11	4	27	13 417
Skoletype B: Rekrutterer ikke fra utsatte områder					
Gutter	31	15	6	25	7 336
Jenter	8	7	3	23	7 407
Lav SØS	23	12	5	28	3 587
Middels SØS	20	11	4	25	5 133
Høy SØS	16	10	4	21	6 426
Totalt	19	11	4	24	15 145
	Vært i slåsskamp	Tatt med seg varer i butikk uten å betale	Drevet hærverk	Skulket skolen	N=
Fredrikstad 2019					
Skoletype A	22	8	2	22	1 767
Skoletype B	17	6	2	17	549
Skedsmo 2019					
Skoletype A	20	9	4	22	644
Skoletype B	24	10	3	19	877
Oslo 2018					
Skoletype A	30	13	5	31	6 058
Skoletype B	20	13	5	27	7 058
Drammen 2016					
Skoletype A	16	6	2	19	1 126
Skoletype B	16	6	3	20	758
Kristiansand 2019					
Skoletype A	19	8	4	28	835
Skoletype B	20	9	4	24	1 865
Bergen 2018					
Skoletype A	20	11	5	28	2 991
Skoletype B	17	9	4	23	4 042

Tabeller videregående

Tabell 20. Selvbilde. Andelen elever på videregående skoler i Oslo som har et positivt selvbilde og som mener at utsagnene under «passer svært godt». Prosent

	Positivt selvbilde #	Jeg er fornøyd med hvordan jeg har det	Jeg opplever at det jeg driver med i livet er meningsfullt	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder				
Gutter	84	80	67	1514
Jenter	72	70	61	1777
Lav SØS	78	73	66	1923
Middels SØS	78	76	61	908
Høy SØS	79	77	62	472
Totalt	78	74	64	3304
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder				
Gutter	86	84	68	2559
Jenter	71	72	58	2970
Lav SØS	73	71	59	1112
Middels SØS	78	77	62	1710
Høy SØS	80	81	65	2724
Totalt	78	78	63	5545

Note: # Positivt selvbilde omfatter de som i «gjennomsnitt» mener at utsagnene «Jeg liker meg selv slik jeg er» og «Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er» passer svært eller ganske godt og som mener at utsagnet «Jeg er ofte skuffet over meg selv» passer svært eller ganske dårlig. ## Spørsmål om hvordan ungdom har det og opplevelsen av livet som meningsfullt var kun med i undersøkelser gjennomført fra 2017 og senere.

Tabell 21. Forholdet til foreldre og venner. Prosent av elever på videregående skoler i Oslo

	Foreldrene har god oversikt over venner og fritid	Fornøyd med foreldrene	Fornøyd med vennene	Har fortrolige venner	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder					
Gutter	76	80	81	85	1715
Jenter	87	78	83	89	1925
Lav SØS	79	76	78	85	2156
Middels SØS	84	84	87	90	1003
Høy SØS	85	84	89	92	495
Totalt	81	79	82	87	3654
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder					
Gutter	82	85	88	91	2763
Jenter	89	85	88	92	3096
Lav SØS	80	76	83	88	1229
Middels SØS	85	84	87	91	1804
Høy SØS	88	89	91	94	2844
Totalt	85	85	88	92	5876

Tabell 22. Trivsel på skolen. Andelen elever på videregående skoler i Oslo som er «helt enig» i utsagnene under. Prosent

	Jeg trives på skolen	Lærerne mine bryr seg om meg	Jeg føler at jeg passer inn blant elevene på skolen	Jeg kjeder meg på skolen	Jeg gruer meg ofte til å gå på skolen	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder						
Gutter	62	38	52	21	8	1926
Jenter	62	33	45	19	7	2068
Lav SØS	60	34	47	21	8	2385
Middels SØS	63	36	50	20	6	1092
Høy SØS	69	43	49	16	6	529
Totalt	62	36	48	20	8	4006
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder						
Gutter	67	41	56	17	5	2957
Jenter	67	36	50	13	5	3185
Lav SØS	58	36	44	20	7	1326
Middels SØS	64	36	50	16	5	1888
Høy SØS	73	40	59	13	4	2947
Totalt	67	38	53	15	5	6160

Tabell 23. Tid brukt til lekser blant elever på videregående skoler i Oslo. Prosent

	Mindre enn 1/2 time	1/2 til 1 time	1 til 2 timer	Mer enn 2 timer	Totalt	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder						
Gutter	41	23	21	15	100	1934
Jenter	23	22	24	32	100	2082
Lav SØS	31	21	23	25	100	2404
Middels SØS	32	23	21	24	100	1096
Høy SØS	33	25	22	20	100	530
Totalt	32	22	22	24	100	4030
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder						
Gutter	48	26	17	9	100	2960
Jenter	28	26	24	23	100	3185
Lav SØS	36	25	21	18	100	1322
Middels SØS	39	24	20	17	100	1889
Høy SØS	37	27	21	15	100	2952
Totalt	38	26	21	16	100	6163

Tabell 24. Framtidsorientering. Prosentandel av elever på videregående skoler i Oslo som tror at følgende vil skje i framtida.

	Kommer til å fullføre videre- gående skole	Kommer til å ta utdanning på universitet eller høyskole	Kommer noen gang til å bli arbeidsledig	Kommer til å få et godt og lykkelig liv	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder					
Gutter	93	68	24	65	1660
Jenter	95	80	17	60	1888
Lav SØS	93	70	22	62	2096
Middels SØS	95	79	18	64	973
Høy SØS	96	86	18	65	490
Totalt	94	75	20	63	3559
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder					
Gutter	96	80	21	73	2713
Jenter	97	89	14	66	3067
Lav SØS	93	70	19	64	1203
Middels SØS	96	84	18	69	1779
Høy SØS	98	91	16	72	2815
Totalt	96	85	17	69	5796

Tabell 25. Opplevelse av nærmiljøet blant elever på videregående skoler i Oslo. Prosent

	Trygt å ferdes ute om kvelden i nærområdet	Kan tenke meg i bo i kommunen når jeg blir voksen	Fornøyd med lokalmiljøet der jeg bor	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder				
Gutter	78	64	61	1669
Jenter	69	64	61	1908
Lav SØS	70	62	59	2109
Middels SØS	76	68	64	991
Høy SØS	79	68	64	491
Totalt	73	64	61	3591
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder				
Gutter	94	70	77	2740
Jenter	88	68	74	3093
Lav SØS	85	64	67	1216
Middels SØS	90	67	73	1793
Høy SØS	94	73	80	2839
Totalt	91	69	75	5848

Tabell 26. Prosentandel elever på videregående skoler i Oslo som er fornøyd med tilbudet i området der de bor. Prosent

	Lokaler for å treffe andre unge på fritida	Idrettsanlegg	Kulturtilbudet	Kollektivtilbudet	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder					
Gutter	50	58	45	71	1656
Jenter	43	50	44	75	1869
Lav SØS	47	50	41	69	2065
Middels SØS	46	60	48	78	990
Høy SØS	40	61	50	80	485
Totalt	46	54	45	73	3540
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder					
Gutter	40	76	56	79	2713
Jenter	31	68	55	79	3040
Lav SØS	40	61	47	73	1186
Middels SØS	34	70	55	80	1767
Høy SØS	34	78	59	81	2815
Totalt	35	72	56	79	5768

Tabell 27. Organisert fritid blant elever på videregående skoler i Oslo. Prosent

	Aktiv i en fritids-organisasjon	Trener i et idrettslag minst én gang i uka	Har vært i fritidsklubb	Har vært i en religiøs forening siste måned	Har vært i kulturskole, korps, kor eller orkester	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder						
Gutter	45	28	27	27	12	1682
Jenter	36	16	19	27	13	1865
Lav SØS	36	18	25	30	11	2091
Middels SØS	44	25	22	26	13	979
Høy SØS	49	30	13	15	17	489
Totalt	40	22	23	27	13	3559
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder						
Gutter	49	38	11	11	10	2712
Jenter	41	25	10	12	13	3048
Lav SØS	36	24	17	17	8	1200
Middels SØS	41	28	9	11	11	1777
Høy SØS	50	36	8	10	14	2799
Totalt	45	31	10	12	12	5776

Tabell 28. Uorganisert fritid blant elever på videregående skoler i Oslo. Prosent

	Hjemme med venner minst to ganger i uka	Ute størsteparten av kvelden minst to ganger i uka	Spiller onlinespill hele kvelden minst to ganger i uka	Bruker mer enn tre timer foran skjerm	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder					
Gutter	49	41	49	62	1665
Jenter	52	34	9	60	1897
Lav SØS	48	36	29	62	2094
Middels SØS	53	39	27	58	992
Høy SØS	57	39	25	60	491
Totalt	51	37	28	61	3576
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder					
Gutter	60	42	49	64	2731
Jenter	63	40	5	55	3086
Lav SØS	55	40	26	62	1211
Middels SØS	59	39	29	64	1794
Høy SØS	66	43	24	56	2827
Totalt	62	41	26	60	5832

Tabell 29. Regelbrudd. Prosentandel av elever på videregående skoler i Oslo som har begått ulike former for regelbrudd siste år.

	Vært i slåsskamp	Tatt med seg varer i butikk uten å betale	Drevet hærværk	Skulket skolen	N=
Panel A: Bor i delbydeler med utsatte områder					
Gutter	32	21	8	49	1806
Jenter	12	8	5	49	1986
Lav SØS	23	13	5	50	2249
Middels SØS	22	17	7	48	1053
Høy SØS	13	15	7	48	503
Totalt	21	14	6	49	3805
Panel B: Bor i delbydeler utenfor utsatte områder					
Gutter	27	21	7	48	2866
Jenter	6	10	3	48	3142
Lav SØS	20	16	6	51	1268
Middels SØS	17	17	5	50	1859
Høy SØS	13	14	4	45	2898
Totalt	16	15	5	48	6024